

Studier Kritiker och Notiser.

Litterär Tidning.

N° 20.

Lördagen den 14 Juni

1845.

Statistik öfver Sverige, grundad på offentliga Handlingar. Jemte en karta öfver den Nordiska Halfön, af Carl af Forsell. Fjerde upplagan, tillökt och förbättrad. Stockholm 1844. På C. A. Bagges förlag.

(Fortsättning.)

Herr Öfversten Carl af Forsell's Statistik öfver Sverige är långt för detta bekant genom trenne upplagor, som nu redan efterföljas af den fjerde. Men innan Ref. omnämmer den sista upplagans tillägg och förbättringar torde det icke, för uppskattningen af den verkksamhet Sverige ådagalägger för Statistiken, vara öfversflödigt att, till jemförelse med den redan anförda alltför sparsamma wettenskapliga bearbetningen, omtala de förnämliga offentliga handlingar, hwarpå närvarande arbete är grundadt, helst författaren sjelf förutsätter källorna såsom bekanta. Till en sådan förutsättning kan han och på wist sätt vara berättigad, emedan de flesta statistiska handlingar här utan förbehåll offentliggöras, hwadan det åtminstone är möjligt, om just icke alltid så lätt, för hwarje enskild att förskaffa sig desamma. Det främsta rummet ibland dessa intager det så kallade Tabellverket öfver rikets folkmängd, hwilket tillika med en dithörande berättelse numera hwart femte år af Tabell-Comissionen utgifwes. Det tog såsom redan nämnt är, sin början år 1749 och ansågs länge såsom det fullkomligaste i sitt slag uti Europa. Likwäl war det isynnerhet intill år 1795 behäftadt med många fel och brister, till en del härledande sig derifrån att kyrkoherdarnes ursprungliga uppgifter för hwarje församling flera serskilda gånger af olika myndigheter sammandrogos innan rikstabellerna slutligen af Tabellcomissionen uppgjordes. Presterskapets tabeller woro från början, likasom ännu, af twenne slag: dels årliga

förteckningar öfver födda och döda, dels tabeller öfver hela folkmängden, hwilka blott hwart femte (i början likwäl hwart tredje) år uppräktades. Tabellverket har numera upphunnit all den noggrannhet och säkerhet, man af ett så omfattande och af så många personers uppgifter beroende företag billigtwis kan fordra; äfwen deß plan har under de sednare åren blifwit betydligt utwidgad och fullkomnad, nya förhållanden af wigt hafwa i den mån de ådragit sig en allmänare uppmärksamhet der funnit en plats, och framtiden skall säkert ännu hafwa mycket att tillägga. Då den berättelse Tabell-Comissionen år 1838 afgaf endast war åtföljd af 25 tabeller, så fogades deremot till den sista berättelsen af år 1844 ett antal af 51 specifika tabeller, uppgjorda i enlighet med det i många delar förändrade formulär för presterskapets uppgifter, hwilket 1840 fastställdes. Tabellverkets närvarande plan och omfång kan inhemtas af följande korta öfversigt af så wäl de årliga tabellerna rörande nativiteten, mortaliteten och äktenskapen, som af quinquennii-tabellerna öfver rikets hela folkmängd. De årliga uppgifterna äro för landsbygden och städerna i hwarje Län och serskildt för hufwudstaden, med uträknadt medium under fem år, sammandragna till serskilda tabeller öfver:

- 1) antalet af födda och döda, tillika med nativitets-öfverskottet;
- 2) Barnafödelsefornas antal, förmögenhetswilkor och olika ålder; antalet af lefwande födde äkta eller oäkta barn, af twillingar, trillingar, fyrtingar samt dödfödda barn.
- 3) Ingångna äktenskap, dels emellan förut ogifta, dels emellan tillförene gifta; genom döden eller genom skilsmessa upplöste äktenskap, och beloppet af giftermålen i hwarje månad af året.
- 4) dödligheten i olika åldrar.

- 5) mortaliteten bland äkta och oäkta barn i första lefnadsåret, bland oäkta barn emellan 1 och 3 års ålder, bland barn och ungdom öfver 1 till och med 15 år, bland ogifta öfver 15 år, bland gifter och enklingar, samt dödlighetens belopp i barmhertighetsinrättningar, correctionshus och fängelser.
- 6) antalet af dem som aflidit i barnsörod och kopp-smitta, af mördade och afslöade, af sjelfmördare, af dem som omkommit genom olyckshändelser och af starka drycker.
- 7) dödlighetens förhållande i hvarje månad af året.
- 8) nativiteten, mortaliteten och ingångne äktenkap bland de olika ståndsklasserna serfildt.

Desutom upptager Commissionens berättelse antalet af de årligen i hvarje län vaccinerade, och för att ådagalägga i hvad mån in- eller utflyttningar mellan de särskilda orterna i riket inverkat på folkmängdens locala tillökning eller minskning äro uppgifter derom meddelade för hvarje fögderi och för hvarje stad, med angifvande af folkmängden på hvarje quadratmil i fögderierna.

De hvar femte år ingående uppgifterna om folkmängden i riket äro dernäst i 24 tabeller specificerade för hvarje församling och stad samt sedan för hvarje län, så väl i anseende till personernas hela antal och deras mängd i olika åldrar, som i anseende till deras gifter eller ogifta stånd, hvarförutan antalet af gifter och ogifta samt af barn under 15 år äfven blifvit serfildt beräknadt för olika stånd och samhällsklasser. Om såväl mankönets som quinnokönets fördelning i anseende till olika sysselsättningar yrken och näringar äro vidare mycket detaljerade uppgifter sammandragna för länen och städerna i 14 tabeller, hwarefter mankönets activa och passiva personal blifvit beräknad. Alla hushåll i riket äro fördelade i klasser efter deras olika förmögenhet och bergningsförmåga, med angifvande af medlemmarnes antal i hvarje hushåll. En serfild uppmärksamhet har desutom i tabellerna blifvit egnad ej mindre åt fångar, fattighjon, blinda, döfstumma och wansinniga, än åt de så kallade backstugu- och inhysesshjonerna, hvilka senare utgöra en på landsbygden ganska talrik folkflåg, med högst ringa eller alls icke något jordbruk, men det oaktadt ej hörande till tjenarnes antal.

Näst tabellverket må såsom en vigtig statistisk fälla nämnas Landshöfdingarnas så kallade Femårsberättelser om de serfildta länen tillstånd i ekonomiskt

och statistiskt hänseende. För författandet af dessa berättelser fastställdes 1821 ett nytt formulär, efter hwilket de året derpå för första gången till Konungen afgifvos. De tryckas alltid och öfverlemnas wid Riksdagarna till Ständerna. Uppgifterna meddelas dels i tabellariif, dels i beskrifwande form, och serfilda tabeller upprättas för land och stad, af hvilka den för landet innehåller: alla de i länet befintliga hemman, lägenheter och inrättningar af alla slag semte deras uppskattningsvärde, årliga utsädet och medelafkastningen af hvarje sädesslag, creaturens antal, alla såväl offentliga som kommunala skatter och onera. Tabellen för städerna, som upptager alla hus och tomter samt städernas jord, är ungefärligen på samma sätt inrättad. Sjelfwa berättelsen afhandlar följande ämnen:

- 1) Vänet's allmänna naturliga beskaffenhet och widtagna åtgärder till des förbättrande.
- 2) Inwånare. Folkmängden, beräknad efter mantals och skattskifnings-längder, hvilka controlera tabellverket på annan wäg ingående uppgifter härutinnan; folkets bildning, sedlighet, näringslit, tillgång på arbete, wälmåga m. m.
- 3) Näringar. Jordbruk: tilltagande odlingar, förbättrade metoder, brukliga sädeslag, spanmålsproduktionens förhållande till behofwet m. m. — Boskapsförfärd: fodertillgång, ångars och betesmarkers beskaffenhet, creaturens godhet, racernas förädlande m. m. — Stogshushållning: skogarnes beskaffenhet, anstalter till deras wård m. m. — Bergsvorelse: antalet af olika slags grufwor, minskad eller ökad malmbrytning, mæugnar, bruk m. fl. inrättningar, deras till- eller aftagande med orsakerna dertill, förbättrade tillverkningsmetoder m. m. — Fabriker: deras beskaffenhet, nya anläggningar. — Vinäringar: jakt, fiske, sjöfart, husflöjder, forslingsförtjenst m. m. — Handel å landet med landtmannawaror, affättningsorter, communicationer.
- 4) Politisk författning. Kammarverket: nya hemman, nybyggen, hemman:skifningens och skiftesdelningarnas fortgång och verkningar. — Statsbidrag: deras tyngd samt directa och indirecta verkan på näringarna. — Politie: anstalter för ordning och sedlighet, skolor, helsewård, fattigförförjning m. m.

Städernas tillstånd i hvarje län beskrifwes slutligen efter samma grunder; men för Stockholm afgif-

wer Öfverståthållaren en särskild berättelse. — Då man betänker att dessa berättelser så ofta som hvar femte år af icke mindre än 25 särskilda embetsmän författas, så är den anmärkningen nästan öfverflödigt, att det nya de innehålla ej för hvarje gång kan vara så betydligt samt att de hvar för sig måste äga ett olika stort värde; men de bilda lifafullt tillsamman tagna en i många hänseenden temligen fullständig öfverfikt af rikets tillstånd och förkofran.

För Rättegångs-statistiken äger Sverige sedan år 1830 en källa, som i fullständighet och noggrannhet säkerligen icke är något annat lands underlägsen, uti Justitie-Statsministerns årliga berättelse till Konungen om brottmålen och civile rättegångsärenderna i Riket, och i likhet med de ofwannämnda offentliga handlingarna göres äfwen denna genom tryck allmänt tillgänglig. Formulärerna för domstolarnes uppgifter, på hvilka denna berättelse med åtföljande tabeller och sammandrag sig grundar, hafwa tid efter annan undergått åtskilliga förändringar. Uti de senast fastställda äro brotten, efter deras art och beskaffenhet, fördelade i 3:ne klasser, af hvilka den första upptager brott emot person, den andra brott emot äganderätt och den tredje öfverträdelser af politi- och ekonomiförfattningar samt disciplinär-stadganden. Under någon af dessa klasser äro de flesta dithörande brott och förseelser uppräknade, nemligen under den första klassen ett antal af 60, under den andra ett antal af 55 och under den tredje dels 23 specificerade förseelser, dels öfverträdelser i allmänhet af flera anförda författningar. Formulärerna äro för öfrigt så inrättade att berättelsen redogör icke blott för sammanlagda antalet af under årets lopp angifna och bestraffade förbrytelser, utan äfwen, med afseende derpå att en och samma person kan begå flera lagöfverträdelser, för antalet af de särskilda personer, som blifwit anklagade, frikände eller sakfällde, med angifvande af de sakfälldes kön, ålder, äkta eller oäkta födsel, äktenkap, stånd, christendomskunskap, födelseort och hemvist. Särskilda uppgifter meddelas om antalet af själfspillingar, som förgjort sig själfwe eller som wållat sin egen död genom omåttlig förtäring af starka drycker och annat öfwerdåd, samt om personer, hvilka blifwit anklagade för försök till själfmord och för falsk angifvelse å sig själfwe. Berättelsen winner ett öfadt intresse genom införandet af de swar, domstolarne afgifwa å följande till dem framställda frågor: hvilka motiver, anledningar och anmärkningsvärda omständigheter hafwa

ägt rum wid de brott, som af lagen äro belagda med dödsstraff eller mansbot, hvilka äro de kända eller förmodade anledningarna till själfmord och själfmordförsök, hvilka brott eller själfmord kunna anses föranledda af starka dryckers misbruk, och hwad anmärkningsvärdt, till brottmålsstatistiken hörande, har i öfrigt förefallit? — Afdelningen för de civila målen gifwer lifaledes fullständiga upplysningar om deras behandling, antal, beskaffenhet samt, i wisfa fall, om personernas stånd.

Hvarje år afgifwer Justitie-Stats-Ministern till Konungen en annan berättelse, som äfwen offentliggöres, om beloppet af den i fast egendom på landet intecknade och dödade gäld, om penningvärdet af sådan antingen frivilligt eller till följe af utmätning förfärd fastighet samt om denna egendoms dymetelst skeende öfvergång från den ena ståndsklassen till den andra.

Nef. har i det föregående nämnt, att rikets collegier och embetsverk redan i det 17:de sekel till Regeringen afgäfwit berättelser om föremål, som hörde till deras förvaltning. Dylita redogörelser afgifwas numera på bestämda tider, wanligen för hvarje år, och de wigtigaste komma genast till allmänhetens kännedom. Bland dem finnes äfwen en som angår criminal-statistiken, nemligen styrelsens öfwer fångelser och arbetsinrättningar årliga berättelse om fångwärden i riket. Bland de öfriga förtjena en synnerlig uppmärksamhet Commerce-Collegii trenne årliga, af tabeller beledsagade, berättelser om Sveriges inrikes sjöfart, om Sveriges utrikes handel och sjöfart, upptagande export och import, fartygens antal och lästetal m. m. samt om fabriernas och manufacturernas ställning, innehållande detaljerade uppgifter om dessas antal och beskaffenhet, de wid dem sysselsatta arbetare samt tillverkningarnes mängd och värde. För hvarje stad och för landsbygden i hvarje län lemnas förteckningar öfwer der bosatta handwerkare och andra näringsidkare, med deras gesäller, läringar och öfrige arbetare, hvarjemte de under årets lopp bewiljade nya fabriksanläggningar och patent uppgifwas.

Det bör ej heller lemnas obemärkt att de Comiteer, som ganska ofta i senare tider warit särskildt förordnade för hvarje handa ändamål, i sina betänkan den undersundom meddelat ganska rikhaltiga statistiska upplysningar. Till winnande af så säkra statistiska uppgifter som möjligt för hvarje del af riket förord-

nade Regeringen desutom år 1827 att Landtmäteristaten borde upprätta geografiska kartor öfver alla socknar inom hvarje län, och dertill författa fullständiga statistiska socknebeskrifningar efter fastställda formulärer. Dessa socknekartor sammandragas numera af Topografiska corpsen, som äfwen utarbetar ett militäristiskt kartewerk, till länskartor med dertill hörande topografiska och statistiska beskrifningar efter likartade formulärer. Väger man härtill att äfwen Representationen å sin sida drager försorg om den största ofsefentlighet uti allt hwad som rör rikets penningewerk och finanser, statsinkomsternas belopp och användande m. m., så torde det ondömet icke kunna jäfwas, att Sverige wisar sig lika werksamt som de flesta andra länder för fullkommandet af sin Statistik. Men å andra sidan måste medgifwas, att Sverige i statistiskt hänseende så till wida står tillbaka, att man här ännu icke varit nog betänkt på de rikhaltiga källornas ändamålsenliga concentrering ordnande och bearbetning uti ett för sådant ändamål serskildt inrättadt embetswerk eller en så kallad statistisk byrå, en anstalt, som numera finnes i nästan alla andra Europeiska länder. Wäl tillkännagaf Konungen för Ständerna wid 1823 års Riksdag, att han wore sinnad inom Landtbruks-Akademien låta inrätta ett statistiskt arkif, dit alla statistiska handlingar borde öfwerlemnas, på det en fullständig statistik för hela riket der måtte kunna utarbetas, och wid 1828 års Riksdag förfunnade han ytterligare, att ett förslag war uppgjort till organisation af en statistisk byrå; men en dylik inrättning har sedermera så mycket mindre kommit till stånd, som samma fråga äfwen wid det sista riksmötet blifwit wäckt, utan att hon ens då blef på ett tillfredsställande sätt afgjord. Wät wara att orsaken till detta långa uppskof till en stor del kan sökas i den omständigheten, att en sådan anstalt snarast kunde anses umbärlig i Sverige, emedan de statistiska handlingarna här merändels i hela deras widd bekantgöras, då allmänheten deremot i flera andra länder får åtnöja sig med de utdrag ur källorna, dem en statistisk byrå finner för godt att meddela; men detta hindrar icke, att ju behofwet deraf äfwen här blir med hwarje dag känbarare, i den mån materialierne tilltaga i widlyftighet och mängd.

Wid sådant förhållande är man skyldig Hr Forsell en så mycket warmare erkänsla för det han sjelfmant åtagit sig den icke obetydliga mödan att tid efter annan codificera våra statistiska urfunder, som en-

ligt sakens natur äro underkastade beständiga förändringar. Att han ganfka wäl lyckats i sitt åtagande, derom wittna bäst de många tätt på hwarandra följande upplagorna af hans werk, hwilket Recensenterna må derom säga hwad de wilja) alltid af allmänheten med längtan emotses. I denna 4de upplaga har han i det närmaste bibehållit den i den äldre utskafade planen; men flera afdelningar hafwa likwäl nu erhållit ett större omfång och nya hafwa äfwen tillkommit. Ref. ännar icke följa arbetet steg för steg, utan han föredrager att, så widt tiden medgifwer, dröja wid några få ämnen, dem författaren mera flyktigt behandlat. Till en början förbigår Ref. helt och hållet de båda första kapitlen, som handla om den Skandinaviska halföns geografiska läge och allmänna beskaffenhet samt om klimatet och wertligheten, emedan de deri afhandlade ämnena äro af den beskaffenhet, att de minst af alla kunna undergå några hastiga förändringar. Vika litet behöfwa wi uppehålla oss wid det tredje kapitlet om Swenska folkets ursprung och framfarna öden. I det sjerde kapitlet har författaren lemnat en utförligare öfversigt än tillföre af den Swenska statsförfattningen, medelst utdrag ur grundlagarna; men deremot har han äfwen nu nästan helt och hållet förbigått statsförvaltningen, "emedan det blefwe allt för widlyftigt att upprepa och genomgå alla utgreningarne af Sveriges i många fall ganfka invecklade styrelseformer." Af samma skäl borde Ref. än mindre wäga att här inlåta sig på detta widsträckt område, men han will dock söka wisa möjligheten af att i förthet deraf framställa det hufwudsakliga.

(Fortsättes.)

1. **Geschichte der Urwelt**, Von D:r **A. Wagner**. Leipzig 1845.
2. **Was ist das Resultat der Wissenschaft in Bezug auf die Urwelt?** Von D:r **A. Tholuck**. Vermischte Schriften. Hamburg 1839.

(Fortsättning.)

De så kallade **Barabras** i Rubien anses för de gamla Ethiopiers afkomlingar, och till Aboriginerna derstädes räfnas äfwen de mellan Nilen och Röda haf-

wet boende **Bischari** och **Ababde**, som tala ett gemensamt, från Arabiskan alldeles skilfaktigt språk, och sannolikt äro afkomlingar af de gamla **Blemmyer**. Till sin fysiska beskaffenhet öfverensstämma de med **Barabras**, med hwilka de troligen hafwa ett gemensamt ursprung. Men **Nubas** i Kordofan äro ett negerartadt blandningsfolk med obestämda karakterer. Med **Barabras** i Nubien sammanbinder **Rister** det nordliga Afrikas **Berber**, hwilkas språk skall vara af samma stam som de förras. Det är åtminstone wist att på hela Atlasfjedjan talas ett och samma språk, **Berber**språket. Dessa **Berber**, afkomlingar af de gamla **Mauritanier**, utgöra urstammen af Nordafrikas befolkning. De innehafwa bergstrakterna, sedan de öfrande Araberna utträngt dem från kustlandet. I Marokko kallas de **Schulech**, i Algier och Tunis **Kabyler**. **Berberna** bebo äfwen under namn af **Tauriks** alla oaser och handelsstationer i Sahara mellan Mauritanien och Negerstaterna i Nigritien. **Guanchis**, de kanariska öarnes forna inbyggare, som i 16:de seklet blefwo utrotade af Spaniorerna, synas äfwen hafwa varit **Berber**. e) Den **finsk-tatariska** folk- och språkstammen utlöper i öster och nordost från den indo-europeiska långt bort uti det nordöstliga Asien genom saltsteppernas, köldens och stormarnas regioner, liksom den semitiska och den dermed parallelt löpande chawitiska stammen utsträcker sig i wester och sydwest bort uti sandöknarnes, quashettans och sandhvirflarnes lika ogästvänliga hemland. En del af denna japhetidiska förgrening tillhör den mongoliska racen och tagges här icke i betraktande. De **finsk-tatariska** folken af **kaufasisk** race bilda två hufwudgrupper: **Finnar** och **Tatarer**. Den **Finska** eller **Tschudiska** folkgruppen utbredde sig i forntiden öfwer det westliga Sibirien och norra Ryssland ända till östersjön, till des den af de germaniska och slawiska folken dels undanträngdes, dels splittrades och förströddes. Från södra Ural ända till högstepperna wid sjön **Tajtsan** och i synnerhet wid öfra **Irtisch** anträffas en otalig mängd gamla **Tschudiska** grafhögar, innehållande ben af menniskor och hästar, guld- och silfverarbeten, wapen af brons och koppar, men nästan ingenting af jern, och i **Altai** träffar man öfwerallt spår af ett uråldrigt bergsbruk, som idkats af de der fordom boende men nu längesedan alldeles förswunna **Tschuderna**. **Bjarmaland** i nordliga Ryssland war äfwen i forntiden högt berömdt och Skandinavien försågs derifrån med asiatiska waror. **Permier**, **Syrjäner** och **Wotjaker**

äro de swaga öfwerlesworna af de fordom så blomstrande **Bjarmerna**. Till de nordliga finska stammarna i Europa höra utomdes de egentliga **Finnarna** i Finland, eller **Finnlänbarne**, samt dessas nära anförwandter, **Esther** och **Piffländare**. Den sydliga eller bulgariska grenen af de finska folken bor under namn af **Morduinier** och **Tscheremisjer** i gouvenermenterna **Nischnei-Nowgorod**, **Kasan** och **Drenburg**. Dessas språk wisar mera förwandtskap med det tatariska eller turkiska än de nordliga stammarnes. På östra sidan af Ural från 56 till 67° n. b. ända till **Obiska** wiken och **Tshaswet** utbredde sig fordom de uraliska **Finnarne** eller **Ugrierna**, hwilkas afkomlingar **Woguler** och **Ostjaker** ännu leswa derstädes i ett halfwilt tillstånd. Från **Ugrierna** härstamma **Ungvarne**, som sjelfwe kalla sig **Magyarer**. Emellan åren 829 och 842 invandrade de i nedra **Donautrakterna**, fördrifna från sina boningsplatsar wid sydliga Ural af **Petscheneger** och **Chasarer**. Det ungerska språket wisar större släktenskap med det finska språkets asiatiska gren, än med något finskt idiom i Europa, och äfwen härutaf bewisas **Ungvarnes** nära förwandtskap med **Wogulerna** och **Ostjakerna**, ehuru inverkingen af tysk civilisation förädlat dem äfwen i fysiskt hänseende och alldeles utplånat deras forna likhet med sina barbariska fränder i Asien. De europeiska **Finnarne** bära alla en ren **kaufasisk** prägel, och det är endast den finska stammens swaga **qwarleswor** i Asien, som antyda något mongoliskt. De **cranier**, som funnits i gamla **Siberiska** grafhögar, utwisa också ett medium mellan det **kaufasiska** och **mongoliska**. De **tatariska** eller **turkiska** folken förete en liknande ambiguitet, hwilken också gäller om språket, och det äfwen hos den finska folkgruppen, hwarom mera längre fram. Men i det hela är hos **Tatarerna** den rent **kaufasiska** ansigtspregeln wida öfwerwägande. Med namnet **Tatarer** betecknades i äldre tider **Mongoler** och **Turkar** gemensamt, emedan en af de **mongoliska** stammarna hade detta namn, hwilket sedermera ester underkufwandet af **turkiska** folk öfverslyttades äfwen på desse. Från sina gamla stamsäten i **Altai** hafwa **Tatarfolken** utbredt sig widt omkring genom norra och främre Asien ända in i det sydöstra Europa. De särstilla stammarna äro liksom de finska sprängda och kringkastade till en del långt ifrån hwarandra. Såsom **Osmaner** och **Selbschucker** hafwa de två gånger uppträdt såsom ett werldseröfrande folk, utan att kunna bibehålla sig i längden. **Islam**, som i dem har sitt förnämsta stöd, har hittills gjort dem

otillgängliga för en högre bildning, oaktadt deras af naturen goda anlag; ty ingen religion är så qwäfwande för den högre odlingen, som den falske propheetens från Mecca, liksom intet eröfrande folk wisat sig så ofskickligt att styra länder som det Turkiska. De tatariska folkens hufvudstammar äro **Osmanerna** i europeiska och asiatiska Turkiet, **Tatarerna** i europeiska Ryssland, **Baschkirer**, **Kirgiser**, **Turkomaner**, **Turkestaner**, **Usbeker** de **Siberiska Tatarerna** wid foten af Altai och i des klyftor, slutligen **Jakuterna**, detta långt från sina stamförwandter skilda polarfolk som likväl i det owänliga landet bibehållit Tatarens energi så wäl som des språk, men i ansigtsdragen mycket ofta påminner om den mongoliska typen. ¶ Den **malayiskt-polynesiska** folk- och språkstammen innefattar de malayiska folken på halfön Malacca och indiska Archipelagen samt öboarne i Söderhafwet. Den utgör en särskild folkcomplex inom den stora kaukasiska racen, utbredande sig öfwer Indiska och Stilla oceanens öar från Madagaskar till Påstön, således i en längd af omkring 2000 Sw. mil. Den består egentligen af idel insulaner; ty halfön Malaccas inbyggare hafwa i en senare tid inwandrat från Sumatra. Från de malayiska folken bör man åtskilja Papuas, som höra till Negerracen och hafwa i en obekant tid utwandrat från det sydliga Africa öfwer Madagaskar till den bage af öar, som utgör gränsen mellan Indiska och Stilla oceanerna. De andra äro deremot tydligen en fortsättning af den stora japhetidiska grundstäm, hwars continentalområde slutar wid sydliga spetsen af westra indiska halfön. Man kan i allmänhet karakterisera den malayiskt-polynesiska folkgruppen såsom wälbildad, med brun hy, swart, slätt eller lockigt hår, något tjock näsa och bredare ansigte än hos Hinduerna. I fysiskt och ethnographiskt hänseende sönderfaller den i två underafdelningar, de egentliga Malayerna och Polynesierna. De **egentliga Malayerna** innehafwa Sundaöarne, Moluckerna, Philippinerna och halfön Malacca; äfwen på Formosa och Madagaskar äro Malayer bosatte. De hafwa i sin fysiska byggnad likhet både med Hinduerna och Chineseerna, mest med de sistnämnde, så att den kaukasiska typen genom dem oförmärkt öfvergår i den mongoliska, liksom i norra Asien genom de turkiska Tatarerna. På Sumatra och Java bewisa ruinerna af stora byggnadsmonumenter den forna tillvaron af en högre kultur och att Indisk bildning och religion der funnit insteg. Muhammedanismen har äfwen här, liksom öfwerallt der denna Samum från

Arabien öfnar pustat sin giftiga andedrägt, qwäst ett lif, som ehuru hednist i sin rot likväl war bättre än denna dödens enformighet, som allestädes följer Islam i spären, i synnerhet der den öfwerwäldigar sådana religionsystemer, som det Indiska eller Persiska, hwilka med alla sina ofullkomligheter hafwa en större förwandtskap med christendomen och äro renare emanationer af ur-uppenbarelsen än Islamismen. — De malayiska folkens andra afdelning, **Polynesierna**, bebod Söderhafwets widt fringspridda öar och öflockar allt ifrån Carolinerna och wänstapsöarne äfwen som från nya Seeland österut ända till Påstön och norrut ända till Sandwichsöarne. De förnämsta ögrupperna utom de nämnda äro Steppar-, Hervey-, Sällsaps-, Pasmutu-, australiska och Marquesasöarne. Den kaukasiska typen framträder renare hos Polynesierna, än hos de egentliga Malayerna. Endast på den wästligaste öflocken, Carolinerna, som ligger i närheten af den kinesiska folkgruppen, förekomma antydningar af mongoliska former. Söderhafvsöarne äro ett kraftigt, skönt människoslag, och man finner hos dem gestalter af den mest fulländade skönhet. I detta afseende äro i synnerhet männen på Marquesasöarne berömda. Titellius måtte proportionerna hos en Nukahiver och meddelade dem åt Blumenbach, som wid anställd jemförelse fann att de öfwerensstämde med idealet för all manlig skönhet, Apollo af Belvedere. Hudfärgen uppgifwes af Titellius och Krusenstern såsom ursprungligen nästan lika hwit som Europeens. I allmänhet werlar den hos de polynesiska folken från ljusst brunaktig och nästan hwit till djupt mörkbrun. Icke blott genom sin kroppsbyggnad, äfwen genom själsanlag äro Söderhafvsöarnas utmärkta, och missionären Williams förklarar, att de häruti aldeles icke gifwa efter för Europeerna och wid gynnande förhållanden skulle kunna uppstiga till samma höjd af wetenskaplig odling som de. Likväl hafwa de till en del sjunkit gansta djupt, och Rysslandsöarne äfwen som Marquesanerna äro raa kammibaler. Christendomen har i hög tid kommit dem till hjälp och den har med undranswärd hast werkat de lyckligaste förändringar. I en forntid, till hwilken intet minne råder, hafwa dessa öboer varit i besittning af en hög bildning, hwilken satt dem i stånd att öfwerfara Stilla hafwets widsträckt rymder. Sådana aflägsna trakter som Sandwichsöarne och ännu mer den långt affridda Påstön kunde icke uppnås utan med tillhjälp af en utbildad sjöfart, och wid förklaringen af dessa öars befolkning kan man icke hjälpa sig med

hypotesen om en jordrevolution, som skulle hafva splittrat en förutvarande continent och på detta sätt afbrutit communicationen mellan inbyggarna. På sin höjd låter det förmoda sig om den från Asiens sydligaste spets till Ulimaroa utlöpande östräckan, att den ursprungligen sammanhängt med Asiens fasta land, men äfwen defförutan skulle denna genom helt smala sund åtskilda öfver ganska lätt funnat åttommas om också blott med tillhjelp af urhälfade trädstammar. Men alldeles otroligt är det, att de widt fringspridda öarne i Stilla hafvet skulle vara lemmingar af en forntida bebodd continent, och ännu otroligare att inbyggarna wid en så förfärlig revolution icke skulle hafva blifwit bortfopade äfwen från dessa enstaka punkter. Likaså otroligt är det, man må taga uttrycket *Stilla ocean* så bokstafligt man vill, att en wattenrymd af tusen mil eller deröfver funnat utan compass öfverfaras med de nuvarande öboarnes bräckliga piroguer, som alldeles icke äro bestämda till sjöresor. Här, om någorstädes, synes man således böra antaga *Autochthoner*. Och likväl är bewisningen af motsatsen ingenstädes lättare än här. Ty alla dessa så widt fringspridda öboer, hvilka sedan urminnes tid saknat all inbördes communication och icke det ringaste weta om hwarandra, tala alla i grunden ett och samma språk i 8 dialekter, som hufwudsakligen endast afwika från hwarandra genom wissa bokstäfvers utslutande eller förwerling, de hafwa alla samma kroppsgestalt, samma seder och inrättningar, och slutligen samma religion, ett slags herosdyrkan i förenig med dyrkan af genier, *Etus*. Språfförwandtskapen med Malayerna och inblandningen af Sanskrit wisar att Stilla hafwets öwerld erhållit sin befolkning från Sunda-öarne och i första rummet från Indien. Men på Indiska oceanen idkade Phenicierna sjöfart den tid de ännu bodde wid Persiska wiken och förrän de flyttade till Medelhafskusten, hvilket stedde 2000 år före Christi födelse. Den gryende historien wisar också således det samma, som betraktelsen af den öfver Söderhafwets öar spridda befolkning owilforligt tvingar oss att inse, att menniskoflagter wid sin första spridning öfwer jorden varit i besittning af en högre kultur, som sedermera genom en inträdande depravation delwis gått mer och mindre tillbaka och på sina ställen alldeles utloknat. Kunde den wänliga natur, som omgifwer Stilla werldshafwets angränsa öar, icke upprätthålla den från urhemmet medförda odlingen, huru mycket mindre bör man då undra öfwer deß totala un-

dergång i Afrikas brännande öfnar och bland polernas ewiga is!

(Fortsättes.)

Notiser:

August Wilhelm Schlegel. I Hamburg. Correspondent läses i anledning af denne förtjenstfulle lärdes döds följande: Återigen har en man blifwit ledsagad till grafwen, hvilken Tysklands litteraturhistoria måste räkna till sina heroer. **August Wilhelm von Schlegel** tillhörde den krets, af hvilken nu blott Dieck, Schelling och Humboldt äro öwar, de öfriga ha gått bort, inom detta år Steffens och Schlegel. Ännu intill sista tiden war han verksam i Bonn, om han också icke mera kunde hålla regelmässiga föreläsningar. Han har preferat så mycket, att ganska olika riktningar måste erkänna honom såsom deras mästare. Dager man blott hans öfversättningar af Shakespeare och Calderon, hans föreläsningar öfwer dramatiska litteraturen, hans lifwande befrämjelse af sanskritstudiet — och han står redan ensam i sitt slag. Redan i sin tidiga ungdom har han såsom Göttingerstudent erhållit accessit för behandling af en prisuppgift öfwer homerisk geografi. Alla nyare romaniska språk och deras werkmätt har han beherrskat. Ingen Tysk har någonsin skrifwit en förärfälligare herameter. Såsom skald ådagalade han alltid en stor talang, wi nämna blott hans "Arion" och elegien "Rom." Desså skref han med mycket ledighet fransyska. Och hans *Athenæum* — hans karakteristiker — hans recension öfwer Niebuhr — hans grundliga lärdom — hans fina smak — hans wäckelsefulla verksamhet! När man öfverskådar allt detta måste man bekänna att det är sådana män man skall wälja till förebilder för allvarsam, grundlig verksamhet, ehuru det torde tyckas blott ganska få att så mångfaldigt gagna. — — — Berliner Akademierna för wetenskap och konst förlora i honom en högt aktad medlem; många andra lärda sällskaper hade uppiagit honom i sin krets, många furstar hedrat honom med sina ordnar. Wi äga nu ej längre honom, men många af hans skapelser för alltid. Hans Shakespeare är ett *monumentum ære perennius!*

Humboldts Kosmos. En skrifwelse från Paris i en tyff tidning yttrar här om: Hr v. Humboldt har redan uidelat ett antal exemplar af första bandet af sin "Kosmos" och *Journal des Debats* har annonserat en fransysk öfversättning deraf genom en lärde, som är ankalld wid observatorium. Flera sakkunniga fransmän, hvilka redan läst arbetet, dela icke alldeles den höga beundran hos de röster wi förnimma från Tyskland. Orsaken är helt enkelt följande: "Kosmos" är en storartad sammansättning af alla genom forskningarna i de särskildaste grenar af naturwetenskaperna wunna hufwudresultater. Nya egendomliga forskningar af författaren innehåller werker ej: wi finna deri blott en widsträckt öfwerblid af det som alladommit genom de stilsaktigaste forskare. Helt wist har ugift

wandet af en sådan vetenskaplig öfverskådning sin obefridliga förtjenst. Men Fransmännen, hwilkas forskare från gammalt i hög grad försoho konsten att förallmänliga de genom specialarbeten vunna resultaterna och göra naturhistorien populär, sätta på långt när ej så stort värde på sådana arbeten som på sjelfständiga forskning, på grundliga special-undersökningar, genom hwilka de olika grenarne af naturvetenskaperna göra wäsendtliga framsteg.

Paris. Professor **Karl Ritter**, den berömde geografen, wistas sedan några wckors tid här. Han sysselsätter sig för närwarande med utgifwandet af tolfte bandet af sin *Erdkunde*, hwilket skall afhandla Arabien. De många handskriftliga meddelanden från fransyska konsulter och andra resande, som härstädes äro förhanden, bleswo honom på det mest förekommande sätt till begagnande öfwerläma. Prof. Ritter ämnar härifrån begifwa sig till Pyreneerne, för att derstädes tillbringa sommaren.

— Universitetsrådet har på **Hr Cousins** förslag enhälligt beslutat att upptaga **Royer Collards** "Föreläsningar" i förteckningen på klassiska filosofiska verk. Denne skriftställare är den förste hwilken en sådan utmärkelse wedersäres under dess lifstid.

— Anatomen **Breschet**, Professor i medicinska fakulteten härstädes, medlem af Institutet m. m., har nyligen aflidit, 52 år gammal.

Tyskland. Från Heidelberg skrifwes: Twenne förluster ha drabbat Universitetet här: Den genom sina skrifter i materia medica och Botaniken bekante Professor **Dierbachs** död och veteransens bland de tyfsta filologerna, **Creuzers**, afgång. Denne, som mer än 40 år och med lysande framgång werkat här som lärare, kunde med heder begära befrielse från sina föreläsningar för att i ro njuta sina ännu återstående lefnadsdagar. I ålder öfwerträffas han bland våra celebriteter endast af **Paulus**, hwilken derjemte till själsförmögenheternas friskhet och styrka och lefwande intresse för de nya tilldragelserna på wetenskapens och lifwets områden är en alldeles makalös företeelse.

— Såsom en literär kuriositet berättas från Berlin följande kostliga händelse: **Reander** har för närwarande under pressen fortsättningen af sin "*Kirchengeschichte*," ett verk, hwars fulländande hans lärjungar med lika mycken längtan, som förläggaren, motse. Påtsligen utblef korrekturen, boktryckeriet (det Ungherska) hade insäskat arbetet. Efter starka reklamationer ersor man slutligen orsaken till dröjsmålet, hwilket bestod deri, att boktryckeriet från bokhandlaren **Duncker** erhållit en ny roman (*Die beiden Brüder*) af **Greswinnan Sahn-Sahn**. Förläggaren är af den åsigt att en roman af **Sahn-Sahn** är wigtigare än **Reanders** kyrkhistoria, och tryckningen af denna sednare har tills widare blifwit uppsjuten.

— **Allgem. Zeitung** meddelar: Det säges att **Kauke** är sysselsatt med författandet af en historia om Tyskland under sista hälften af adertonde århundradet, till hwars medelpunkt

han gör **Fredrik den store**. Är det i sig naturligt, att **Fredrik** behandlas såsom hufwudperson i sitt århundrades historia, så är det för den berömde historikern det wärdigaste tillfälle att såsom Konungens af Preussen historiograf i den store Konungens lefwernesbeskrifning bringa fäderneslandets historia den första betydliga tributen. Utom den winst för den historiska forskningen, hwilken denna arbete skall lemna, måste det derjemte erbjuda ett färsklidit intresse genom jemförelsen med **Diers** litidigt uikommande Historia om **Napoleon**.

England. **Hr d'Israeli**, författaren till "*Coningsby*" har utgifwit en ny dylik roman med tids-tendenser under titel: "*Sibylla eller de båda nationerna*" hwilken uti *Times* stördar lysande loford. De handlande personerna äro till en del de redan af "*Coningsby*" bekanta. De båda nationerna kallar författaren de begge stora klasser i samhället, hwilka umärkas genom kapital och arbete, eller såsom auktorn säger, undertryckarne och de undertryckta.

Danmark. Följande naturfunniga och artister hafwa blifwit utnämnda att medfölja expeditionen med korvetten "*Gaslathea*." Zoologerna, Professorn wid Kiøls Universitet, **D:r medicinas Behn** och **Cand. filosof. Reinhard**, Botanikerna **Cand. Kampbøwener** och **Understeppsläkaren Cand. Med. Dibrichsen**, Mineralogen **D:r med. Nink**, Entomologen **Cand. phil. Kiøllrup**, Målaren **Plum** och naturhistoriske teknaren **Thornam**.

(Fædrel.)

Syd-Australien. Från **Kapten Sturt** som kommanderar expeditionen till utforskande af det inre af Syd-Australien, hafwa meddelanden ingått dat. d. 14 Okt. förl. år, enligt hwilka de hypoteter, som hafwa förlagt än en granitmassa, än en sandödemar, än ett stort inhaf i dessa stora, af Europeerna ännu ej beträdda romber, skulle vara afgjorda till förmån för den sednare. — **Kapten Sturt** skrifwer från lägret i **Laidleys Pond** wid **Murrayfloden**, den ort der den förra expeditionen skulle blifwit nedgjord af wildarne: "Underrättelsen om **Kapt. Mitchell**s neberlag är alldeles uppdiskad, wildarne äro wertom af så fredlig art att familjerna i skaror insluta sig för att besöka oss. De gamla personer, som sett mig för 15 år sedan, igenkände mig med glädje, oakadt de da blott sägo mig ett par timmars tid. Jag hade förberedt mig att blodigt hämnas mina landsmäns död, men jag har icke en gång sett något wapen i wildarnes händer. Missionären **Cyres** inflytande har haft de gynsamaste följder, äwenfem hela behandlingen a den syd-australiska koloniens sida. Just nu kommer min förpost **Boole** tillbaka från sin ferdur och tiden är för fort för att skrifa en färsklidt depeesch, emedan jag har kommanderat till uppbrout; derföre här hans egen berättelse: "Ett stort haf af mörkblå färg utbreder sig på andra sidan bergen i öfwerståndlig sträckning med där och ofantliga berg, hwilka draga sig mot norr. I midten wijar sig en ö i gestalt af en lägla." — **Wi skola nu ofördrörligen gå öfwer dessa berg och befara detta haf, hwilket ännu aldrig burit någon köl och wid hwars strand ännu aldrig någon slagga waiat.**" (Br. 3.)

Nr 21 af denna Tidning, utgifwes Lördagen d. 28 Juni.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1845.

